

آمبلیوپی (تنبلی چشم) چیست؟

نوعی اختلال بینایی است که باعث کاهش دید مرکزی در یک چشم به ظاهر سالم میشود در این حالت، گرچه ساختمان ظاهری چشم سالم است، اما دید چشم حتی با استفاده از عینک هم کامل نمیشود وقتی تکامل بینایی در یکی از چشم ها طبیعی و در چشم دیگر غیر طبیعی باشد چشم مبتلا به ضعف بینایی، تنبل می باشد. اگر چه معمولاً یک چشم درگیر

است ولی در برخی حالات ، ممکن است هر دو چشم به صورت همزمان تنبل باشند . تنبلی چشم در ۲ تا ۳ درصد از کودکان دیده میشود. بهترین زمان برای اصلاح این حالت دوران نوزادی یا اوایل کودکی میباشد.

بینایی طبیعی چگونه تکامل می یابد؟

اگر چه نوزادان تازه متولد شده قادر به دیدن هستند، اما بینایی آنها در ماه های اول تولد، تکامل می یابد. در سال های اول ،کودکی، بینایی به سرعت کامل شده و در طی ۹ سال اول زندگی، رشد بینایی کودک تکمیل میشود. برای دستیابی به دید طبیعی، تکامل همزمان دو چشم، لازم است.

بینایی کودکان در چه زمانی باید ارزیابی شود؟

توصیه شده است که بینایی تمامی کودکان تا قبل از سن ۳ سالگی توسط پزشک ارزیابی شود .بسیاری از پزشکان، معاینه های چشم پزشکی را به عنوان بخشی از معاینه های معمول کودکان انجام میدهند و در

صورت نیاز، کودک را به چشم پزشک معرفی میکنند. روشهای نوین ، ارزیابی بینایی را در نوزادان و کودکان کم سن مقدر ساخته است. در صورت وجود سابقه خانوادگی ابتلا به استرابیسم یا لوچی، آب مروارید یا بیماریهای جدی چشمی، معاینه چشم ها در دوران نوزادی توصیه میشود.

علت تنبلی چشم چیست؟

تنبلی چشم در اثر اختلال در عملکرد طبیعی چشم ها و تکامل بینایی اتفاق می افتد . در بسیاری از موارد ممکن است علل مرتبط با تنبلی چشم ارثی باشند.

علل تنبلی چشم به سه دسته عمده تقسیم میشود:

استرابیسم (لوچی): تنبلی چشم اغلب به دنبال استرابیسم اتفاق

می افتد. در استرابیسم یا انحراف چشم ها ، کودک برای فرار از دوبینی از چشم بهتر خود استفاده میکند و در نتیجه چشم منحرف تکامل نمی یابد.

عیوب انکساری: انواعی از اختلال های بینایی هستند که با تجویز

عینک قابل اصلاح می باشند.. تنبلی چشم زمانی اتفاق می افتد که عیب

انکساری شامل دوربینی، نزدیک بینی یا آستیگماتیسم در یک چشم (در زمانی که چشم دیگر سالم است) و یا (در دو چشم در حالی که اختلاف قابل توجهی بین دوچشم وجود دارد) وجود داشته باشد. در این حالت چشم بدتر تنبل می شود. وجود عیب انکساری شدید در دو چشم تواند منجر به تنبلی هر دو چشم شود. تشخیص این نوع آمبلیوپی معمولاً مشکل است زیرا در این حالت ظاهر چشم ها طبیعی بوده و به نظر میرسد که دید کودک اشکالی نداشته باشد.

عوامل مسدود کننده مسیر بینایی: این عوامل شامل افتادگی پلک ،

آب مروارید، کدورت قرنیه و ... می باشد. این مشکل معمولاً شدیدترین حالت آمبلیوپی را ایجاد می کند.

تنبلی چشم چگونه تشخیص داده میشود؟

تشخیص تنبلی چشم کار آسانی نیست، زیرا تا زمانی که کودک مشکل واضحی نداشته باشد و یا دچار انحراف واضح چشمی نباشد، والدین متوجه مشکل بینایی کودک نخواهند شد. تنبلی چشم بر اساس اختلاف قدرت بینایی بین دو چشم یا ضعف بینایی هر دو چشم تشخیص داده میشود. اندازه گیری قدرت بینایی در کودکان کم سن، کار مشکلی است. اما چشم پزشک با به کار گیری روشهای خاصی از جمله بررسی

دانشگاه علوم پزشکی شیراز

مجمع درمانگاهی تخصصی و فوق تخصصی

امام رضا و شهید مطهری

تنبلی چشم

Pediatric

Amblyopia

زیر نظر دکتر محمدکریم جوهری

گرد آورنده:

راحله فضل الهی

کارشناس پرستاری

بهار ۱۴۰۴

* از بین رفتن دید سه بعدی

* محرومیت از نعمت بینایی برای تمام عمر در صورت ابتلای چشم سالم

به بیماری و یا آسیب جدی

نکات زیر را به خاطر بسپارید:

اصولاً کودکان تمایل به بستن چشم ندارند و از این کار امتناع می کنند ولی شما به عنوان والدین باید کودک خود را متقاعد به انجام کاری بکنید که به نفع وی است. پیگیری و دقت شما در اجرای دستورهای پزشک، از عوامل مهم در موفقیت درمان است.

در صورت تشخیص و درمان به موقع تنبلی چشم، بینایی در اکثر کودکان بهبود می یابد. احتمال موفقیت در درمان تنبلی چشم ناشی از استراییسم یا عیوب انکساری نابرابر در دو چشم، در ۹ سال اول زندگی بیشتر است. معمولاً بعد از گذشت این دوره زمانی، احتمال بهبود تنبلی چشم بسیار بعید است.

درمان تنبلی چشم به علت انسداد مسیر بینایی مانند آب مروارید، فقط در صورتی موفقیت آمیز است که تشخیص و درمان علت زمینه ای آن در دو تا سه ماه اول زندگی صورت گیرد.

چگونگی تمرکز و تعقیب کردن اشیا توسط یک چشم در حالی که چشم دیگر پوشانده شده، میتواند قدرت بینایی کودک را تخمین بزند. باید توجه داشت که ضعف بینایی در یک چشم همیشه به معنای تنبلی چشم نمی باشد، زیرا ممکن است دید کودک با تجویز عینک اصلاح شود و یا اینکه سایر بیماریهای چشمی مانند آب مروارید، عفونت ها، تومورها و یا سایر اختلال های داخل چشم مسئول کاهش بینایی باشند که اگر امکان درمان آنها وجود داشته باشد، دید کودک نیز اصلاح میشود.

تنبلی چشم چگونه در مان میشود؟

برای اصلاح تنبلی چشم، کودک باید از چشم ضعیف تر خود استفاده کند که این حالت با قرار دادن پوشش بر روی چشم قوی تر به مدت چند هفته و یا چند ماه قابل انجام است. حتی وقتی که تنبلی اصلاح شد ممکن است به منظور جلوگیری از برگشت آن، استفاده از پوشش بر روی چشم سالم برای مدتها ضروری باشد. در موارد خاصی به جای بستن چشم، میتوان از قطره های چشمی یا عدسی های مخصوص که قادر به تار کردن بینایی چشم بهتر هستند، استفاده کرد.

قبل از درمان تنبلی چشم، درمان مشکلات چشمی زمینه ای الزامی است، نمونه این درمان ها شامل اصلاح عیوب انکساری توسط عینک و درمان آب مروارید با عمل جراحی میباشد. عوامل موثر در موفقیت درمان عبارتند از:

* شدت تنبلی چشم

* سن کودک در زمان شروع درمان

* علت به وجود آورنده آن

عوارض ناشی از عدم درمان تنبلی چشم چیست؟

اگر تنبلی چشم اصلاح نشود، مشکلات زیادی رخ خواهد

داد که مهم ترین آنها عبارتند از:

* ایجاد نقص بینایی شدید و دائمی در چشم تنبل